

Postkolonial historie

– opgøret med den vestlige verdens historieskrivning

* Eurocentrisme:

Når man ser verden fra en synsvinkel, hvor Europa tildeles en bedre eller særligt fremtrædende rolle.

Den traditionelle historieskrivning har været kendetegnet ved at have Europa og Vesten som omdrejningspunkter. Europæisk og vestlig kultur har haft global dominans siden koloniseringen fra 1500-tallet og frem, og en **eurocentrisk** synsvinkel har også præget historikeres fremstilling af fortid. De europæiske landes historie er blevet set som en skabelon for, hvordan “udvikling” foregår, og europæiske værdier er blevet opfattet som det civiliserede ideal, som andre såkaldt “primitive” kulturer burde stræbe efter.

Den postkoloniale historieskrivning handler om at give stemme til de befolkningsgrupper, der er blevet udelukket fra den dominerende historie, og som har lidt under det europæiske kolonihærdømmme. Men den handler også om at afdække og kritisere vestlige forestillinger om “de andre”, det vil sige diskurser om underordnede folkeslag, der stadig er udbredt.

En af dem, der særligt har spillet en rolle inden for postkolonial historieskrivning, er den amerikansk-palæstinensiske litteraturforsker Edward Said. I sin bog *Orientalisme* (1978) analyserede han, hvordan vestlige forestillinger om Orienten, det vil først og frem-

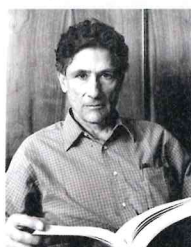
mest sige Mellemøsten, blev til i romaner og billeder. Orienten fremstilledes som moralsk underlegen med negative kendetegn som grusomhed, sensualitet, dovenskab og terror. Det er Saims pointe, at Vestens (“Occidentens”) beskrivelse af Orienten faktisk ikke handler om Orienten, men er en konstruktion af fordomme, der skal styrke Vestens selvforståelse som moralsk overlegen. Orientens “anderledeshed” gøres til et generelt kendetegn, der fremstiller befolkningerne i Orienten som en anonym, primitiv masse i stedet for individer. På den måde retfærdiggøres Vestens overherredømme.

Vestlige forestillinger om Orienten har været præget af frygt, men også, som her, pirrende haremsfantasier. Billedet viser, at både afsender og modtagere er fra Vesten. Hvordan? Dominique Ingres: *Le Bain turc*, 1862.

Historieteoretiker: Edward Said

Edward Said (1935-2003), palæstinensisk-amerikansk litteraturteoretiker og professor ved Columbia University.

Citat: *Lige siden Vesten begyndte at have forestillinger om Orienten, var der en ting, som Orienten ikke fik mulighed for at gøre: at repræsentere sig selv.*

Hovedværk: *Orientalisme*, (1978).

* **Imperialisme:** Et lands eller en regions underlæggelse af og herredømme over andre lande eller regioner.

* **Stereotyp:** En forsimplet og generaliserende forestilling.

Europæiske fordomme og negative konstruktioner af "de andre" fik et særligt brutalt udtryk i den tyske nazisme. Nazisterne skabte billedet af et særligt overlegent tysk "folkefællesskab" ved at spejle sig i forestillingen om ikke-europæere som underlegne "racer" og jøderne som en særligt fordærvet "race", der havde infiltreret Tyskland og resten af verden. Det retfærdiggjorde den tyske ekspansion ind i Østeuropa og Sovjetunionen, hvor man havde planer om at gøre befolkningerne til en underordnet tjennerrace. Og det retfærdiggjorde det industrielle massebord på jøder, sigøjnere og andre uønskede i udryddelseslejrene.

Alle de negative kendetegn, som Vesten forbinder med Orienten, findes også i Vesten, men ved at overføre dem på Orienten retfærdiggøres Vestens dominans og **imperialisme**. Selv om Vestens direkte koloniherrdømme er afsluttet, lever den kulturelle imperialismefølge Said videre i form af forestillinger om Vestens kulturelle overlegenhed og **stereotype** forestillinger om "de andre".

Postkolonial historie

Typiske problemstillinger	Hvordan tales og skrives der om "de andre" i en bestemt historisk periode?
Valg af kilder	Tekster og billeder, der giver udtryk for henholdsvis synet på Vesten og "de andre" i den periode, man interesserer sig for.
Forklaringsmåde	Vestlige fremstillinger af "de andre" er udtryk for dominans. Fremstillingen af nogle befolkningsgrupper som laverestående bruges til at retfærdiggøre Vestens herredømme og udnyttelse af andre folkeslag.
Analysestrategi	Kildematerialet undersøges med fokus på, hvordan de 'andre' fremstilles. Ofte anvendes diskursanalyse som del af dette arbejde. Se desuden metodeopslaget om diskursanalyse s. 121-121.